

50

1961. — 2011.

INSTITUT ZA POVIJEST UMJETNOSTI
INSTITUTE OF ART HISTORY

50 godina Instituta za povijest umjetnosti 1961. – 2011.

Ove godine Institut za povijest umjetnosti u Zagrebu obilježava pola stoljeća postojanja i neprekinutog rada na području hrvatske povijesti umjetnosti. Institut je u tom razdoblju imao značajnu ulogu u razvoju povijesnoumjetničke znanosti u Hrvatskoj, posebice u istraživanjima i prezentaciji nacionalne umjetničke baštine. Institut je formalno osnovan 1961. pri Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu zahvaljujući zauzimanju dvojice vodećih povjesničara umjetnosti i profesora na Sveučilištu, Grge Gamulina (1910.-1997.) i Milana Preloga (1919.-1988.). Prolazeći kroz različite organizacijske mijene Institut se razvijao kao nacionalna ustanova za provedbu povijesnoumjetničkih istraživanja, posebice na području urbanizma, a potom i umjetničke topografije. Od 1993. Institut se izdvaja iz Sveučilišta u Zagrebu i postaje jednim od samostalnih javnih znanstvenih instituta nad kojima je Republika Hrvatska stekla osnivačka prava. Važno organizacijsko i fizičko proširenje Instituta dogodilo se u 2010. godini. Tada je potpisan ugovor s gradom Splitom kojim je zgrada u Kružićevoj ulici povjerena Institutu na pedesetogodišnje korištenje. U toj zgradi Institut je otvorio svoju podružnicu koja nosi ime Centar Cvito Fisković. Predviđeno je da se u njoj u prvom redu razvijaju i koordiniraju znanstvenoistraživačke djelatnosti na spomeničkoj građi Dalmacije.

Tijekom istraživačkoga rada na brojnim temama i projektima nastajala je pri Institutu opsežna arhitektonska i fotografska dokumentacija, koja se pohranjuje u fondove institutske planoteke i fototeke kao specifičnih dokumentacijskih resursa za hrvatsku povijest umjetnosti. Istodobno Institut izgrađuje znanstvenu knjižnicu za hrvatsku povijest umjetnosti, u koju ulaze i brojne donacije, odnosno arhivi uglednih znanstvenika (Lj. Karaman, C. Fisković, A. Deanović, O. Maruševski, R. Ivančević i drugi).

Jedna od važnih poluga djelatnosti Instituta postalo je znanstveno i stručno izdavaštvo za povijest umjetnosti. Presudan korak u tom sklopu bilo je pokretanje znanstvenoga časopisa Radovi Instituta za povijest umjetnosti (od 1972.) i preuzimanje izdavanja časopisa Život umjetnosti (od 1974.), posvećenog zbivanjima u suvremenom umjetničkom stvaralaštvu, koji je prije toga izdavala Matica Hrvatska u Zagrebu. Naposljetku, od 2004. Institut izdaje i časopis Kvartal kao glasilo povijesnoumjetničke struke u Hrvatskoj.

Značajan događaj za Institut bilo je njegovo primanje u članstvo Međunarodnog udruženja instituta za povijest umjetnosti RIHA (International Association of Research Institutes in the History of Art) 2006. godine. Od tada Institut redovito sudjeluje na godišnjim konferencijama RIHA, ima svog predstavnika – urednika u on-line časopisu koji je RIHA utemeljila (RIHA Journal), a sljedeće, 2012. godine Institut će biti domaćin 15. međunarodnoj skupštini RIHA, koja će se održati u Splitu.

Pri Institutu osnovan je koncem 2010. i Referalni centar za modernu i suvremenu umjetnost jugoistočne Europe. On će služiti kao žarišna točka istraživanja i dokumentiranja umjetnosti 20. st. u dijelovima Europe koji su na međunarodnom zemljovidu povijesti umjetnosti još uvijek siva zona. Na taj način Institut želi učvrstiti svoju ulogu u razvijanju europske suradnje na interdisciplinarnom području humanističkih znanosti s nastojanjem oko postizanja novih spoznajnih i metodoloških proboja u okvirima suvremene povijesnoumjetničke znanosti u čitavoj regiji.

Tijekom pola stoljeća svoje povijesti Institut je prolazio kroz različite organizacijske promjene, integracije i dezintegracije, no unatoč tome njegova se djelatnost na proučavanju umjetničke baštine Hrvatske i njezinoj prezentaciji u znanstvenoj i stručnoj javnosti neprestano širila i uslojavala. Istodobno Institut je širio granice same discipline, otvarao nova područja istraživanja, uspostavljao nove komunikacijske kanale i značajno sudjelovao u stvaranju znanstvene i operativne podloge za očuvanje umjetničke baštine Hrvatske. Na tim zasadama Institut će graditi i svoje buduće djelovanje.

50 years of the Institute of Art History 1961. – 2011.

This year, the Institute of Art History in Zagreb celebrates a half-century of its existence and continuous work in the field of Croatian art history. During this period, the Institute has played an important role in the development of art-historical research in Croatia and especially in the study and presentation of the national art heritage. The Institute was formally established in 1961 at the Department of Art History of the University of Zagreb's Faculty of Humanities and Social Sciences, owing to the efforts of two leading art historians and the University's professors -- Grgo Gamulin (1910-1997) and Milan Prelog (1919-1988). While going through various organisational changes, the Institute has developed as the national institution for the implementation of art-historical research, especially in the field of urbanism, and then also the art-historical topography. In 1993, the Institute separated from the University of Zagreb to become one of the independent public research institutes over which the Republic of Croatia gained proprietary rights. An important organisational and physical expansion of the Institute took place in 2010. In this year, a contract with the City of Split was signed, whereby a building in Kružićeva Street in Split was entrusted for use by the Institute for a period of fifty years. In this building the Institute opened its branch under the name of Centar Cvito Fisković. The branch is expected to primarily develop and coordinate research activities on the heritage material of Dalmatia.

While working on numerous research topics and projects, the Institute has developed a comprehensive collection of architectural and photographic documents. They have been stored as part of the Institute's library of plans and photo library collections, which serve as a specific documentation resource for the researchers of Croatian art history. At the same time, the Institute created a research library for Croatian art which also comprises a number of donations, or archives, from prominent researchers (Lj. Karaman, C. Fisković, A. Deanović, O. Maruševski, R. Ivančević and others).

One of the important driving forces of the Institute's activities has become the scientific and professional publishing in art history. Crucial steps in this context were the launch of the journal *Radovi Instituta za povijest umjetnosti* (since 1972) and taking over the publishing of the journal *Život umjetnosti* (since 1974), devoted to the developments in contemporary art, which was previously issued by *Matica Hrvatska* in Zagreb. Finally, in 2004, the Institute launched the journal *Kvartal*, as the voice of the profession in Croatia.

A significant event for the Institute was its admission to the membership of RIHA (International Association of Research Institutes in the History of Art) in 2006. Since then, the Institute regularly attends RIHA's annual conferences, has its own representative in the organization in the person of the editor of online journal founded by RIHA (RIHA Journal), and will host the RIHA's 15th international General Assembly meeting which will take place in Split the next year.

Also, towards the end of 2010 the Referral Center for Modern and Contemporary Art in South-East Europe was established at the Institute. The Center will serve as the focal point for researching and documenting the 20th century art in the parts of Europe which are still a gray area on the international map of art history. In this way, the Institute seeks to strengthen its role in developing European cooperation in the interdisciplinary field of humanities, while also striving to achieve new theoretical and methodological breakthroughs within the framework of contemporary art-historical research in the entire region.

During its half-century history, the Institute has undergone various organisational changes and yet its work on the study of Croatian art heritage and its presentation to the scientific and professional community has constantly widened and grown in complexity. All the while, the Institute has been expanding the boundaries of the discipline itself, opening new areas of research, establishing new communication channels and substantially contributing to the creation of scientific and operational basis for the preservation of the art heritage in Croatia. It is on these foundations that the Institute will build its future work as well.

